

Tiedon tarve sosiaalipalvelujen tehosta kasvaa

Tutkimuksen tarve sosiaalipalvelujen taloudesta lisääntyy. Kuntien on kiristyneessä taloudellisessa tilanteessa mietittävä yhä tarkemmin, mihin palveluihin niukkenevat taloudelliset voimavarat on järkevä kohdentaa. Päätöksentekoa hankaloittaa, että tutkittua tietoa sosiaalipalvelujen vaikuttavuudesta ja kustannuksista on vain vähän.

THL:n Terveys- ja sosiaalitalouden yksikössä on aloittanut hiljattain sosiaalitalouden tutkimusryhmä, joka pyrkii vastaamaan tiedon tarpeeseen. Ryhmä tutkii sosiaalipalvelujen kysyntää, niiden tarvetta, organisointia, rahoitusta sekä suorituskykyä. Tällä hetkellä ryhmä tutkii lasten päivähoitoa, lastensuojelupalveluita ja vanhusten palveluita. Näiden palvelujen tuotantokustannukset kasvavat nopeasti, joten palvelujen organisointi ja rahoitus kiinnostavat paljon.

Väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveystalouden kustannuksia tulevina vuosina. Odotettavissa oleva julkisen talouden menojen ja alijäämän kasvu on synnyttänyt keskustelua vanhustenhuollon rahoituksesta. Lastensuojelun kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina, koska erityisesti teini-ikäisten lasten huostaanotot ovat lisääntyneet, lasten sijoittaminen laitoksiin on yleistynyt ja laitoshoidon hinnat ovat nousseet.

Tässä OPTIMI:n numerossa esitellään muutamia THL:ssä tehtyjen sosiaalitalouden tutkimusten tuloksia. Terveystalouden palvelujen yksikkökustannuksia on julkaistu jo vuodesta 2001 alkaen, mutta tieto sosiaalipalvelujen yksikkökustannuksista on ollut puutteellista. Antti Väisänen kokoaa tutkimuksessaan sosiaalipalvelujen yksikkökustannukset ensimmäistä kertaa yksiin kansiin. Eero Siljander arvioi artikkelissaan, kuinka hyvin päivähoitoon vuonna 2008 tehdystä maksureformista on onnistuttu. Tavoitteenahan oli vähentää pienituloisten maksurasitusta ja korjata maksujen jäämistä jälkeen yleisestä ansiotasokehityksestä.

Tallamaria Maunu vertailee suomalaisten kokemuksia ja mielipiteitä julkisista ja yksityisistä sosiaalipalveluista. Tulosten mukaan yksityisten sosiaalipalvelujen kannatus näyttäisi heikentyneen vuodesta 2006 vuoteen 2009, mutta julkisten palvelujen kannatus on pysynyt muuttumattomana. Timo Sinervo esittelee tutkimustuloksia KILPA-hankkeesta, jossa vertailtiin kunnallisia, yksityisiä ja järjestöjen ylläpitämiä vanhustenhuollon palveluasumisen yksiköitä. Selkeää paremmuusjärjestystä yksityisten ja julkisten yksiköiden välille ei tutkimuksessa löydy, vaan järjestys riippuu käytettävästä indikaattorista.

Sosiaalihuollon lainsäädäntöä uudistetaan parhaillaan Suomessa. Elina Palola THL:stä on osallistunut lainsäädännön uudistustyöhön ja kuvaa kirjoituksessaan uuden sosiaalihuoltolain tavoitteita, lain suhdetta sosiaalihuollon erityislakeihin ja myös lainsäädäntötyön haasteita ja jännitteitä. Jos Verbeek puolestaan esittelee Campbell Collaborationissa tehtäviä systemaattisia katsauksia. Campbell Collaboration keskittyy sosiaalihuollon, koulutuksen ja oikeudenkäytön aloilla tehtäviin vaikuttavuustutkimuksiin ja systemaattisiin katsauksiin. Verbeek suosittelee vahvasti näiden menetelmien soveltamista sosiaalihuollon ja -palvelujen arviointiin.

Sosiaalipalvelujen talouden tutkimusta on siis jo olemassa Suomessa. THL:n lisäksi sitä tehdään myös Diakissa ja Kelassa. Kestää kuitenkin aikansa ennen kuin tutkimus pystyy vastaamaan nopeasti lisääntyvään tiedon tarpeeseen.

Kirjallisuutta

Knapp, M.R.J (1984), *The Economics of Social Care*. Studies in Social Policy. MacMillan Education Ltd, London.



Ismo Linnosmaa
tutkimusprofessori
CHESS-yksikkö
etunimi.sukunimi@thl.fi
(Kuvaaja: Maarit Kytöharju)